

Guovdageainnu johttisápmelaččaid searvi

Heammogieddi

9523 Kautokeino

Landbruks og matdepartementet

postmottak@lmd.dep.no

28.6.21

Høringsuttalelse til kriterier og indikatorer for bærekraftsmålene i reindriftspolitikken

Viser til høringsbrev fra Landbruks- og matdepartementet datert 01.02.2021

Totalt har arbeidsgruppen foreslått 14 kriterier, med 39 tilhørende indikatorer. Det bes om konkret innspill til hvilke kriterier som bør prioriteres. I tillegg ber vi om innspill på om den rapporteringen som legges til grunn for indikatorene er gjennomførbar.

Vi har her kommentert kriteriene og indikatorene enkeltvis. Nummer på kriterium og indikator er hentet fra tabell.

Kautokeino flyttsamelag mener at:

Kriterium 1 Reindriftens driftsform opprettholdes med naturlig flytting og bruk av årstidsbeitene skal opprettholdes.

Indikator 1.1. og 1.3 opprettholdes, og måling vil være gjennomførbar til en viss grad.

Indikator 1.2 slettes. Indikatoren vil kun i mindre grad fortelle om faktiske endringer. I mange distrikt er det allerede i dag beitetider som i stor grad gir mulighet for variasjon i driftsforhold. Foreslått indikator vil kun i mindre grad fortelle om reelle endringer i driftsforhold.

Kriterium 2 Reindriften opprettholdes som en familiebasert næring

Kriterium bør prioriteres.

Indikator 2.1 antall siidaandeler og antall personer med rein i en siidaandel, indikator 2.3 Inntekter fra binæringer er bra. Rapporteringen som legges til grunn for denne indikatoren er gjennomførbar og målbar.

Indikator 2.2 alders- og kjønnsfordeling for siidaandelsledere og indikator 2.4 antall ektefeller/samboere med felles siidaandel forteller kun i liten grad om

opprettholdelse av familiebasert næring, og er ikke egnet til å måle om reindriften utøves som en familiebasert næring og kan strykes.

Reindriftsloven, plan- og bygningsloven, merverdiavgiftsloven og skatteloven pålegger reindriftsfamiliene store administrative oppgaver. Disse oppgavene må ivaretas enten gjennom kjøp av tjenester eller ved at noen i familien gjør de. Både praktiske oppgaver knyttet til arbeidet med rein og reindriftsanlegg og administrative oppgaver som utfylling av søknader og pålagte skjemaer, møter og dialog med myndigheter.

Kriterium 3 Dyrevelferden er god

Kriterium er bra, men indikatorene er mangelfulle og vil lett føre til at man konkluderer med at det er for mye rein, uten å se på andre faktorer som påvirker dyrevelferd. Reineiernes tankegang i forhold til god dyrevelferd går ut på at reinflokken bør bestå av velholdte unge simler, en viss andel gode velholdte årskalver (vuotnjalat, varihat) og en viss andel velholdte avlsokser. I så måte ser vi at reineiernes tradisjonelle tankegang om dyrevelferd ikke nødvendigvis fremkommer i foreslåtte indikatorer.

Arbeidsgruppen skriver at fravær av rovvilt, tilgang på mat og liten grad av forstyrrelser fra mennesker har betydning for dyrevelferden. Videre skriver arbeidsgruppen at arealinngrep, oppstykket beiteareal og rovvilttap kan føre til forstyrrelser for flokken, men de har ikke laget indikatorer som kan rapportere om menneskelig forstyrrelser og arealinngrep.

Kriterium 4 Tap av rein til rovvilt reduseres

Kriterium må prioriteres.

Indikator 4.1 og 4.2 kan fungere under forutsetning av at praksisen rundt dokumentasjon av at rein er drept av fredet rovvilt fungerer tilfredsstillende. Indikator 4.3 er bra og kan måles.

Kriterium 5 Et velfungerende internt selvstyre og tilhørende indikatorer

Kriterium skal forkastes.

Det såkalte selvstyret er knyttet til bruksregler. For mange av distriktene er bruksreglene fastsatt av Fylkesmannen, og har derfor mangelfull legitimitet i næringen. I store distrikter med mange siidaer, siidaandeler og reineiere/reindriftsutøvere kan det være vanskelig å oppnå enstemmighet, slik reindriftsmyndighetene krever, og i slike tilfeller har fylkesmannen overtatt utarbeidelsen av bruksreglene. Den manglende legitimiteten er også knyttet til andre forhold, som f.eks. stemmerettsregler, som igjen er knyttet til siidaandeler. Dette er forhold som er knyttet til reindriftsloven. Sametinget og NRL har igangsatt arbeid

med forslag til endring av reindriftsloven. Inntil manglene ved reindriftsloven er rettet opp, kan ikke det såkalte selvstyret stå som kriterium.

Kriterium 6 Reindriften har tilgang på beiteressurser av god kvalitet

Kriterium bør endres slik: Reindriften har tilgang på beiteressurser til alle årstidsbeiter.

Indikator 6.1 Lavbeitene i Finnmark strykes. Kartlegging av lav på høst- og vårbeiteområder kan ikke brukes som indikator for vinterbeiteområder.

Det må lages indikator for alle årstidsbeiter, vinterbeiter og barmarksbeiter (grønnbeiter). Det er viktig å dokumentere hvor de områdene som er godt egnet som vårbeiteområder (som blir tidligst bar og grønn) er, og hvor de frodigste sommerbeite områdene er. Reindriftsutøvere erfarer at det som oftest er disse områdene som tas til boligbygging, hyttebygging m.m.

Indikator 6.2 Dyretetthet er mangelfull. Arbeidsgruppen skriver at dyretetthet kan forårsakes av økt antall rein, arealinngrep eller økt forstyrrelser, men det er ikke laget noe kriterium for de to sistnevnte årsaker. Kautokeino flyttsamelag mener at det må lages indikatorer for menneskelige forstyrrelser og arealinngrep til kriterium 6.

Kriterium 7 Reindriften arealressurser blir sikret

Kriterium skal prioriteres.

Kautokeino flyttsamelag gjør oppmerksom på at det er brukt ulik begrep i vedlegg 1 Arbeidsgruppens forslag til kriterier og indikatorer for bærekraftig reindrift og i rapporten kapittel 5.2.1. Vi mener at det skal stå at arealressurser blir sikret begge steder.

Rapporteringen som legges til grunn for indikator 7.1-7.5 er bra.

Kriterium 8 Reindriftnæringen utvikler produkter som markedet etterspør

Opprettholdes. Her bør det lages en indikator om markedsføring, f.eks. slik; Reindriftsprodukter markedsføres jevnlig. Dette kan måles ved å telle gjennomførte kampanjer.

Kriterium 9 Det utvikles tilleggsnæringer i tilknytning til reindriften

Kriterium og indikatorer kan forkastes.

Tilleggsnæringer, spesielt reiselivsvirksomhet/turismeaktivitet medfører forstyrrelser i form av menneskelig aktivitet og reduksjon av beitearealene, slik arbeidsgruppen har påpekt i punkt 5.2. Tilleggsnæringer, som blir en konkurrent til beitearealene, kan ikke stå som kriterium. Kriterier kan virke som motivasjonsfaktor til opprettelse av konkurrerende virksomhet på beiteområder, og vi ønsker ikke dette.

Reiselivsbedrifter, som ble utviklet med tilskudd over reindrifftsavtalen, kan etter en eller to generasjoner være i hender på personer som ikke lenger har forståelse for eller tilknytning til reindriften.

Kriterium 10 Reindrifftsnaeringen har balanse mellom inntekter og kostnader over tid

Kriterium beholdes. Bemerk at indikator 10.4 har en vis usikkerhetsfaktor da inntekt utenfor reindrift kan stamme fra bi- og tilleggsnaeringer skilt ut i egen virksomhet.

Indikator 10.2 og 10.3 bør prioriteres

Kriterium 11 Reindriften har god produktivitet

Kriterium beholdes.

Indikator 2 og 3 har stor usikkerhetsmargin, på grunn av lite dokumentasjon på tap til rovvilt og manglende verifiserte data på arbeidsforbruk.

Kriterium 12 Tradisjonell kunnskap inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen

Kriterium er bra og må prioriteres

Vi foreslår følgende indikatorer for rapportering:

Antall ansatte ved reindrifftsforvaltningen som har reindrifftsaglig kunnskap og kunnskap om reindrifftsens agterminologi.

Antall konsultasjoner med reinbeitedistrikter og/eller siidaer der tradisjonell kunnskap inngår.

Kriterium 13 Det tradisjonelle reinmerket opprettholdes og brukes er bra og bør prioriteres.

Rapporteringen som legges til grunn for indikatorene til kriterium 13 er bra.

Kriterium 14 Samisk språk er en viktig del av reindriftskulturen

Kriterium prioriteres, da reindrifftsens mulighet for bruk av fagspråket er en viktig del av kulturell bærekraft.

Videre mener Kautokeino flyttsamelag at det må lages indikatorer for menneskelige forstyrrelser og arealinngrep til dette kriterium 3, 6 eller 7, da dette i stor grad påvirker reindrifftsens bærekraft, men det finnes ikke indikatorer som måler dette.

Med hilsen

Styret

Guovdageainnu johttisápmelaččaid searvi